

1848—49. TÖRTÉNELMI LAPOK.

Egyúttal a Kolozsvárt létesített 1848—49. orsz. erekllye-múzeum, Abony városi, alsófejérmegyei, bácsmegyei, Baja városi, szolnokdobokamegyei, brassói, budapesti, csongrádmegyei, fehérmegeyi, gömörmegeyi, hontmegyei, kolozsvári, marosvásárhelyi, szabolcsmegyei, szentesi, tolnamegyei, tordai, torontálmegyei, török-becsei, vasmegyei honvéd-egyletnek, valamint a kolozsvári márcz. 15. állandó bizottság, a Kossuth-bizottság és Vasvári-kör hivatalos közlönye.

SZERKESZTŐ-BIZOTTSÁG:

Szigethy Miklós ezredes, Végh Bertalan ezredes-alelnökök Esterházy Miguel gr., Finály Henrik dr., Gámán Zsigmond, Gyarmathy Miklós, Huszar Sándor br. Kőváry László, Martin Lajos dr. Sárkány Ferencz, Szabó Sámuel és Szász Gerő.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

KUSZKÓ ISTVÁN.

az erekllye múzeum öre.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

RENDES MUNKATÁRSÁK:

Alsó-Kubinból: Bulla György. **B.-Hunyadról:** Gyarmathy Zsigmond, Gyarmathy Zsigmondné, **Bécsből:** Veress Endre, **Beszterczéről:** Csernátoni Gyula dr. **Brassóból:** Baráczy Sándor, Koós Ferencz. **Budapestről:** Hegedüs István dr., Helfy Ignác, Hentaller Lajos, Jakab Elek, Jókai Mór, Kreith Béla gr. Reiner Zsigmond dr., Szinnyey József id., **Csikszeredából:** Benedek István. **Deésről:** Kádár József. **Hidvégről:** Nagy Sándor. **K.-Vásárhelyről:** Balogh Vendel dr. **Kolozsvárról:** Bartha Miklós. Benel Ferencz, Deáky Albert, Ferenczy Zoltán dr., Hory Béla, Kovács János, Kuskó Istvánné, Lővei Klára, Magyary Mihály, Márki Sándor dr., Szádeczky Lajos dr., **Lugosról:** Dengi János dr., **M.-Vásárhelyről:** Imreh Sándor. **Nagybányáról:** Törökfalvi Pap Zsigmond, **Nagyváradról:** Hegyesi Márton, **Nyiregyházáról:** Krúdy Gyula. **Sátoralja-Ujhelyről:** Matolay Etele, **Székely-Udvarhelyről:** Vajda Emil dr. **Székesfehérvárról:** Éder József dr. **Alsó-Szovát:** Dézsi Mihály. **Tordáról:** Borbély György, Ferenczy Ferencz. **Vizaknáról:** Szentkatolnai Bakk Endre. **Rajzoló munkatárs:** Nagy Gyula tanár. **Fényképező munkatársak:** Dunky Ferencz, Dunky Kálmán. **Budapestről:** Vágó Bertalan.

Szerkesztőség és kiadóhivatal, hová a lapot illető minden küldemény intézendő: Kolozsvárt, Széchenyi-tér 27. sz. Orsz. Tört. Erekllye-Múzeum helyiségében.

A m. posta-takarékpénztár clearing és cheque forgalmában a kiadó-hivatal száma **3213**.

••••• **Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.** •••••

Ara negyedévre 1 frt. — Külföldre 1 frt 25 kr.

A lap az első évfolyamtól megrendelhető. — Diszes borítékba kötve az I. II. és III. évfolyam ára 15 frt.

Lapunk jelen száma 12 oldalra terjed.

TARTALOM:

	Oldal
A szabadságharcz ereklýei fõvárosi gyõjteményének el- adása	145—146
Válasz. Fõítisztelendõ esperes Szász Gerõ urnak	146
A korona feltalálása. Ürmõssy Lajos	146—147
Mit kérnek az öreg honvédek?	148—149
Jegyzetek az 1849-ik évi eseményekrõl	149—150
Öreg honvédek gyûlése	151
Mátyás király születési háza. (Képpel.)	151
Halálozások:	
Csikszentsimoni id. Entes Lajos	151—152
Erdõsfalvi Fejér Sándor. — Kiss János. — Kubinyi Károly	152
Különfélék:	
Honvédegyülés Tordán. — Az 1848—49-iki honvédek és az ezredév. — Imádságok a Bach-korszakból. — A szabadság hõsök karriéréje.	152

BORITÉK TARTALMA:

Öreg honvédek figyelmébe. — Elõfizetõinkhez. — Figyel-
meztetés az 1848—49-iki honvédekhez. — Nagykö-
rösi honvédek arczkép csarnoka. — Háromszék ön-
védelmi harcza. — Eladó zenemû. — A Szalay-Ba-
róti „Magyar nemzet története. — Gábor Áron agyu-
öntõ mûhelye. — Nagy Sándor. —

Elõfizetõinkhez. A folyó év vé-
gig esedékes elõfizetési díjat minden elõ-
fizetõnk czimére ki irattuk s posta befize-
tési lap kíséretében külön boritékban posta
utján e hó 25-ig rendeltetési helyére jut-
tatjuk. Kérjük lapunk barátait, szivesked-
jenek az elõfizetési díjak beküldésével a
szerkesztőség és kiadóhivatal munkálkodá-
sát megkönnyíteni.

Öreg honvédek figyelmébe. Jövõre csak
azon öreg honvédek folyamodhatnak segélyért
vagy nyugdíjazásért, kik a folyó évi október hó
1-ig valamely honvéd egyesület által igazolva lettek.

Kérve kérjük a volt 1848—49-es hon-
védeket, hogy tegyék meg azonnal arra nézve
sürgõsen a szükséges lépéseket, hogyha eddig
még nincsenek igazolva — **a folyó évi októ-
ber 1-éig igazoltassák magukat.**

Fordulhatnak a viszonyok s valamikor az
is kénytelen lehet igénybe venni nyugdíjaztatá-
sát, ki most reá sem gondol, mert nem szo-
rult reá.

Biztosítsák tehát maguknak erre nézve a
lehetőséget igazoltatásuknak október 1-ig leendő
keresztül vitele által.

Figyelmeztetés

az 1848—49-iki honvédekhez.

A nagymélt. m. kir. belügyminiszteriumnak f. évi
jun. 22-én 51471. sz. a. kibocsátott, a helyi sz. k. vá-
ros tekintetes tanácsa által e hó elején 5086—1895. sz.

alatt közölt körrendelete értelmében, kapcsolatosan a
m. kir. miniszter ur Ó Nagyméltósága által f. év jul.
9-én 2185. sz. alatti, az ország összes törvényhatósá-
gaihoz intézett magas rendeletével, figyelmeztetjük és
felhívjuk mindazon körünkben tartozkodó 1848—49-
es honvéd bajtársainkat, a kik honvéd igazolvánnyal még
nem bírnak és a már közelebb állami kezelés alá helye-
zett országos honvéd-segély pénzalapból nyugdíjazást
vagy más segélybeni részletetésekérti igényeket érvé-
nyesíteni kívánnak, a végett elmulthatlan szükségelt hon-
véd igazolványaikat illetékes honvéd egyleteiknél vagy
más hatóságoknál folyó évi október hó 1-ig anynyival
is inkább megszerezni igyekezzenek, minthogy ezen zár-
határidõn tuj, honvédigazolványok többé nem fognak ki-
állíttatni, a nélkül pedig jelzett folyamodások figyelem-
be nem vétetnek.

A Marosszék és marosvásárhelyi 1848—49-es hon-
védegyletnek Marosvásárhelyt, 1895. augusztus 24-én
megtartott közgyûlésébõl.

Kebelei Nagy Sdmuel

egyl. elnök.

Cs. Molnár Zsigmond.

egyl. jegyzõ.

*

E felhívást kiadtuk, mert szól nem csak a maros-
széki kerületben lakó honvédeknek, hanem szól az õsz-
szes eddig még nem igazolt honvédeknek.

Nagykörösi honvédek arczkép csarnoka:

Tekintetes Szerkesztõ Ur! Becses lapjában „Fel-
hívás” van intézve az 1848—46-iki honvédekhez, hogy
fényképeiket egyenként vagy csoportosan a milleniumi
kiállításra, illetõleg a kolozsvári ereklýe-muzeum számára
küldjék el

E felhívásnak engedve, mi is *nagykörösi honvédek*
két csoportban (1-sõ csoport gyalogság, 2-ik csoport
lovasság) fényképeztettük le magunkat; mely képcsoport-
okat a nagykörösi honvéd-egylet nevében és megbizásá-
ból van szerencsém megküldeni, kérvén ennek hirlapi
nyugtázását, hogy Egyletünknek így beszámolhassak.

Életrajzot mint kívánva van, mindegyik bajtársam-
ról nem küldhetek: részint azért, mert ez hosszas volna,
részint mert nem is ismerem ugy õket.

A névsort, a katonai rangot és a mai polgári álla-
potot feltüntetõ jegyzéket azonban a fénykép hátlapjára
felirattam.

Azt is bátor vagyok felemlíteni, hogy bár a fel-
hívást jó eleve kibocsátottam, nem mindnyájan jelentek
meg azok, a kik még életben vagyunk. Mintegy 40—50-en
elmaradtak.

Teljes tisztelettel

Nagy-Körös, 1895. Augusztus 19.

Kovács Lajos

ref. lelkész, 1848—49-iki honvéd hadnagy
a nagykörösi honvéd-egylet elnöke.

*

A lelkész és elnök ur becses küldeményét megkö-
szönve ohajtjuk, hogy a nemes példa mindenütt követésre
találjon. Megemlitjük, hogy muzeumunk őrzi az elnök
ur kabinet képét is.

1848—49. TÖRTÉNELMI LAPOK.

Am. posta-takarékpénztár clearing- és cheque-forgalmában a kiadóhivatal száma 3213.

Felelős szerkesztő:
KUSZKÓ ISTVÁN,
az ereklye-múzeum őre.

A lap szellemi és anyagi részét illető közlemények az ereklye-múzeum őre címére küldendők.

Szerkesztőség:
Kolozsvár, főtér 12. sz., emelet.
Telefon sz. 244.

Előfizetési díjak:
1/2 évre 1 frt, 1/3 évre 2 frt, egy évre 4 frt.

Kiadóhivatal:
Kolozsvár, Széchenyi-tér 27. sz.

A szabadságharcz ereklyéi fővárosi gyűjteményének eladása.

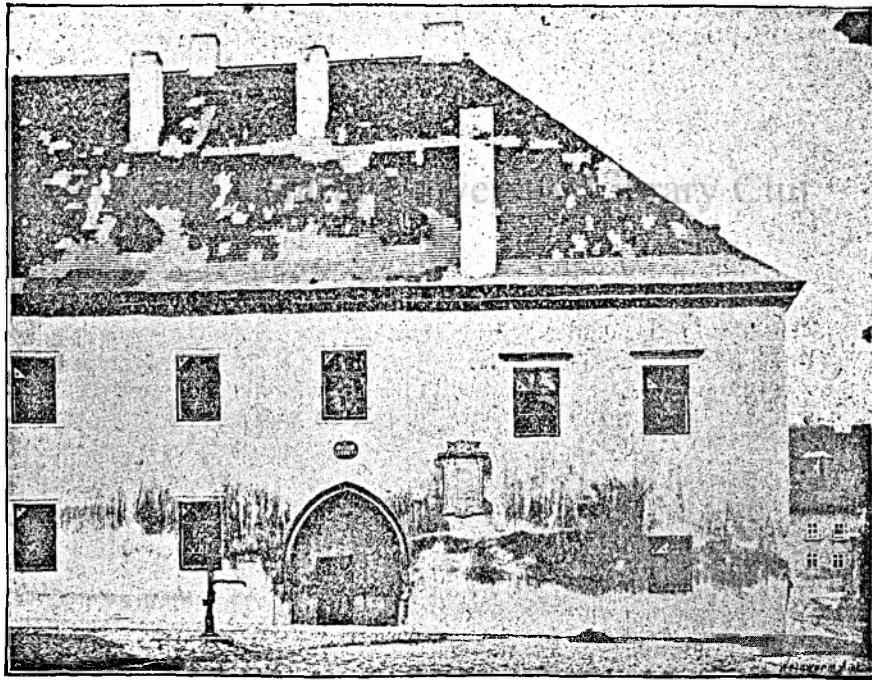
Szeptember 13.

A Történelmi Lapok olvasói előtt ismeretes, hogy a szabadságharcz iratai, emléktárgyai történelmi adatainak a nemzet számára való összegyűjtésére az első akció a kolozsvári orsz. tört. ereklye muzeum részéről indult meg az 1891 év elején.

A „Nemzethez“ intézett ez irányu felhívásunkat még az év folyamán átvette az aradi Kölcsey egyesület s így létesült ott is a következő években a szabadságharcz emléktárgyainak egy szép gyűjteménye. Az aradi Kölcsey egyesület a gyűjtésre az első magyar ált. biztosító társaság az ország különböző részén lakó összes ügynökeit is mozgósította.

badságharcz ereklye-muzeumának csak a fővárosban van jogosultsága s ezzel mintegy buzdítá a hazafiakat a fővárosi gyűjtemény gyarapítására.

Kossuth eme levele saját kéziratban sokszorosítottván, gyűjtésre és adakozásra való felhívások kíséretében néhány százezer példányban bejárta az országot. E felhívások több példányát beküldötték hozzánk előfizetőink. Mi muzeumunk irattárában megőriztük, de nyilvánosan nem tárgyaltuk ezeket. Hisz a szabadságharczi emléktárgyak gyűjtése magasabb célt szolgál: megővni az elhallódástól nagy napjaink amaz ereklyéit, a melyek a hazafias érzést a jövőben ápolni és a nagyjainkra való emlékeztetések által fentartani hivatva vannak. E nagy napok történelmét vissza tükröző emléktárgyak, eseményeit megvilágosító eredeti iratok napról-napra semmisülnek meg országszerte. Most, a 12-ik órában indult az akció

Mátyás király születési háza.

Kreith Béla gr. mint magán gyűjtő, az 1880-as évtized második felében fogott hozzá Bécsben, az osztrák hadsereg által kiszállított emléktárgyak összegyűjtéséhez. A Történelmi Lapok 1892. évfolyamának 189—190 lapja emlékezik meg eme munkásságáról. Kreith Béla, midőn a kolozsvári és aradi mozgalomról értesült, magán gyűjteményét 1891. nyarán Budapestre hozta, itt a Vigadó nagytermében kiállította s Hentaller Lajos képviselő és más hazafiakból bizottságot szervezve, „a szabadságharczi emléktárgyak fővárosi ereklye muzeuma“ növelésére, a gyűjtésre az akciót nagy arányokban az egész országban folytatta.

Majd Kossuth születése 90 ik évfordulóján az öreg remetét meglátogatván, levelet eszközölt ki Kossuth Lajostól, melyben a nagy száműzött kijelenti, hogy a sza-

a meglevőknek az összegyűjtésére, örülni kellett minden olyan mozgalomnak, mely az emléktárgyak, iratok megsemmisüléstől való megóvására vezet.

A Kreith fővárosi gyűjteménye 1893-ban a vigadó épületből a Károly körutra, sarok épületbe költözvén át, a több szobában kiállított tárgyaknak időről-időre sok látogatója, sok nézője akadt s a nemzet fiai folytonosan gyarapították a tárlatot.

A gyűjtemény tulajdonosa, Kreith Béla gróf a szépen felnövekedett tárgyakat eladásra felajánlotta a kormánynak. A kormány részéről a gyűjtemény egy volt osztrák minister által, ki e tárgyak értékének meghatározásában szakértő, megbecsültetvén, állítólag 90 ezer frt értékűnek nyilvánította. A kormány az összes gyűjtemény vételára fejében 30 ezer forintot állapított meg s annak kifizetésé

legmagasabb helyen is jóváhagyatván, a gyűjtemény a nemzeti muzeum tulajdonába átvétetett s azt azonnal el is szállították.

E sorok írója érdeklődve a szép gyűjtemény jövő sorsa iránt, kérdést intézett ez év május végén a nemzeti muzeum egyik intézőjéhez, annak jövőben való elrendezésére nézve.

Kérdésére azt a választ kapta, hogy a muzeumnak helyisége arra, hogy a megvásárolt tárgyakat mint önálló gyűjteményt egy csoportban kiállítsa és fenntartsa, egyáltalán *nincsen*. A tárgyakból azonban azokat, a melyek *tudományos beccsel* bírnak, beosztják a könyvtár, régiségtár, képtár, okmány és kézirat stb. táraik külön-külön levő gyűjteményeibe s így mint önálló gyűjtemény, mely egy csoportban, ügyesen rendezve, harmonikus hatásával érzést kelt, lelkesít és egyuttal oktat, megszűnik létezni.

Ezt a nyilatkozatot erősíti meg a nemzeti muzeum könyvtárának hivatalos közlönye, a Schönher Gyula által szerkesztett „*Magyar Könyv-Szemle*“ idei július—szeptemberi 3-ik füzeté, melynek 268—273 lapjain a muzeum könyvtárának hivatalos jelentésében említés van tőve a Kreit-féle gyűjtemény átvételéről és fennebb jelzett modorban való feldolgozásáról.

Említett jelentés a gyűjtemény levéltári részének becséről elismeréssel emlékezik meg, és a vásárlásoknál ezekről a következőket mondja:

„Vásárlásra 1354 frt 50 kr, és 60 bir. márka fordítatott; ide nem számítva a gr. Kreith Bélától megvásárolt 1848—49-es gyűjteményre fordított összeget, melynek fedezéséről a nm. vallás- és közoktatásügyi miniszterium külön alaphól gondoskodott.

A szerzemények között első helyen kell említenünk éppen a gróf Kreith-féle gyűjteményt, mely a levéltárnak az 1848—49-iki szabadságharcra vonatkozó csoportját ugy számban, mint tartalomban igen gazdag és becses anyaggal szaporította. Magára a szabadságharcra vonatkozó iratok száma 170 dróra rug, ehhez járul 262 emigrationalis irat és pedig a törökországi emigratio hivatalos iratai 1849. aug. 23-ától 1851. október 8-áig (162 db), Éder Nándorhoz intézett levelek gróf Csáky Tivadartól, Kiss Miklóstól, Klapka Györgytől, Kmety Györgytől, Komáromi Györgytől, Türr Istvántól s másoktól (96 db), Kossuth Lajos levele Lorbeer Sándorhoz, 1868. december 14-iki kelettel stb. továbbá 23 db irat az abszolutizmus korából, Széchenyi István gróf egy év nélküli eredeti levele Klauzál Gáborhoz stb. Az 1848—49-iki kiálltványok s egyéb apró nyomtatványok csoportja 67 magyar, 15 osztrák kiálltvánnyal, 30 osztrák rőpirattal gyarapodott e gyűjteményből. Az összes iratok száma 581 db.

Mi örülünk, hogy a gyűjtemény állandó megőrzése állami megvétele által biztosítva van, de jobban szerettük volna, ha azt Budapest főváros közönsége vásárolja vala meg s egy csoportban, valamely e célra berendezett szép épületben állítja ki, hogy honfit és idegent egyaránt oktasson és lelkesítsen az.

E tekintetben elvitathatlanul több előre látással szervezték a kolozsvári orsz. tört. ereklye muzeumot, melyet kezdeményezése perczétől mint a *nemzet tulajdonát képező gyűjteményt* kezelték, melyet Kolozsvár sz. kir. város védelme alá helyeztek s mely e helyen a három gyűjtemény közül egyedül fogja betölteni teljes mértékben azt a missiót mint a jelekből látszik, hogy a szabadságharc hőseinek és vértanuinak *Pantheonja* legyen.

L. A.

Válasz.

— Főtisztelendő esperes Szász Gerő úrnak. —

Azt hiszem bárki is, ki az 1848—49 Történelmi Lapok július 15-iki számában megjelent, Főtisztelendő Szász Gerő úr biográfiájáról irt, cikketemet elég hideg vérrel olvassa, belátja, hogy abban Szász Gerő úrnak honvéd-hadnagy volta sem megtámadva, sem kétségbe vonva nem volt, sőt magam, éppen azért, hogy félreértésre okot ne adjak, azon közleményemet azzal kezdtem, hogy: „Hogy kinevezték-e Szász Gerő urat hadnagygyá vagy nem, azzal nem foglalkozom“ és valamint akkor nem foglalkoztam azzal, ugy most sem teszem azt. Birálatom a biográfus hibás indokolására vonatkozott, ki azt állította, hogy Szász Gerő úrnak honvéd hadnagygyá lett kinevezetése akkor történt, mikor a zászlóaljával a Bánátusba kivonult, de a mely kinevezést a hivatalos lap a szerencsétlen fordulatot vett idők miatt már nem közölhette.

E szerint e kinevezetésnek 1849. év ápril hó elején kellett történie, mert ezen időben vonult ki azon zászlóalj a Bem tábornok által személyesen vezényelt hadosztálylyal. Hogy ez a valóságnak nem felel meg, eléggé bizonyítják maga Szász Gerő úr Nagy Sámuel úr, és Filep Albert úr.

Hogy azon időben Magyarországon szerencsétlen fordulatot vett idő lett volna, ezt határozottan tagadja a történelem, mert azon időben az osztrák hadak részben kiűzve, részben visszaverve voltak, ugy szintén a felázadt nemzetiségek legyőz e, s ápril és május hónapok voltak azok, melyekben Magyarország legnagyobb része az ellenségtől megtisztítva lévén, ugy maga a kormány, mint hatóságai szabadon működhettek és azon időben nem is eshetett meg az, hogy a tiszti kinevezések a hivatalos „Közlöny“-ben ne közöltessenek azon okból sem, mert ugy az illető kinevezetteknek, mint az illető parancsnokoknak felszólalásra elég idejük volt. A szerencsétlen fordulatot vett idők azok oroszok betörésekor állottak elő június közepe tájt és ha a biográfus a kinevezést június második felére, vagy az ezutáni időre teszi, e tárgyban egy betűt sem irok.

Az előhozottakból kitűnik, hogy a biográfus ugy a kinevezetés idejét hibásan jegyezte, valamint a kinevezés közlésének elmaradását hibásan indokolta. Az volt célja megtámadott cikkemnek, hogy ezt kimutassam és nem az, hogy Szász Gerő úrnak hadnagygyá kinevezetését kétségbe vonjam, a mi azon cikkből ki sem magyarázható.

Toroczko Szent-Györgyön 1895. szeptember 10-én

Thorotzkay Sándor.

A korona feltalálása. *)

— *Ürmössy Lajos.* —

1853. szeptember 8-án találták meg a Szent István koronáját négy évi keresés után a földbe mélyen beásva Ó-Orsova körül. Vasárnap volt 42-ik évfordulója

*) A korona elásásáról Házmán Ferencznek, ki az elásásban részt vett, naplója e tárgyra vonatkozó részét közöltük a Történelmi Lapok múlt évfolyam 94. lapján. Ugyancsak a m. é. folyam 194. lapján közöltük Rónay Jácint naplójának a szent korona megtalálására vonatkozó részét is. Nincs teljes en tisztázva még ez az ügy s miután a feltalálásnak közelebbről volt az évfordulója, adalékul közöljük ezt a cikket.

Szerk.

Midőn 1848. december hó végén az osztrák had-erő fenyegette Pestet, az országgyűlés Kossuth indítványára kimondta, hogy az önvédelmi harc folytatása végett ülései székhelyét átteszi Debreczenbe. Mielőtt a honvédelmi bizottmány, mely a kormányzatot vezette, utra kelt volna, Kossuth néhány sor irást küldött Bónis Samu képviselőhöz, hogy gondoskodjék a koronának Debreczenbe szállításáról. Bónist meglepte e minden körülírás nélkül irt sorok, a nagy felelősségtől ösztönözve felkereste Kossuthot bővebb információk szerzése végett.

Azonban sem Kossuthot, sem a honvédelmi bizottmány többi tagjait nem találta meg, eltávoztak már Debreczen felé, ugyanezt téve a törvényhozó testület tagjai. A nagy fejetlenségben Bónis nem veszté el lélekjelenlétét, a koronával utra kelt Debreczen felé. Midőn a korona el volt helyezve a vonatra, a nélkül, hogy arról mások is tudtak volna valamit, egy magas férfiú Bónis elébe áll és azt mondja: „Uram, én tudom mit visz a lábában, ne Debreczennek, hanem Bécsnek vegye utját s kerek egy milliót kap jutalomként.“ E férfiú a bécsi kormány titkos kéme volt. A puritán jellemű Bónis felháborodva utasítá vissza az ajánlatot s el akarta fogatni, de ez hirtelen eltűnt. Alig indult Bónis el, az osztrák főhaderő előőrsei már Pest körül czirkáltak.

A szabadságharc végnapjai felé a korona' megint utra kelt. Ekkor már Szemere Bertalan kormányelnök vitte magával nagy kísérettel Szegedre, hová a kormány vonult s onnét Aradra, az utolsó megállási helyére a kormánynak s az országgyűlés tagjainak. A szabadság fényének lehanyatlásával senki nem gondolt többet a koronával, míg azt gondozásba nem vette Szemere s hatodmagával paraszt-szekérre rakva a koronát és jelvényeket magában foglaló ládát, azt elásták. Mielőtt ez aktus bekövetkezett volna, Szemere megkoronázta magát zárt ajtók mögött. Ezt így írta le a később kiadott naplójában: „gyermekkoromban hallottam, hogy V. Ferdinánd alig tudta a sulyos koronát fején hordozni a koronázásakor. Kíváncsivá léve megtudni, mi ebből a való, kivettem a koronát s jelvényeit a lábából, magamra tettem azokat.“ Szemere tükörben nézve magát, konstataálta a korona sulyos voltát.

Az osztrák kormány szakadatlan keresteté a koronát, nagy díjakat tűzve ki a feltalálónak, míg azt az akkor megjelent hirlapi közlemények szerint Karger Titus őrnagy találta meg 1853. szeptember 8-án Ó-Orsovától rövid órányira egy kis ligetben. Két és fél lábnyira volt a korona a földbe ásva jelvényeivel együtt.

A koronát s jelvényeit nagy ünnepélyességek közt vitték Pestre, a hol három napon át volt közszemlére kitéve. Innét Bécsbe vitték, hogy az udvar is nézze meg. Szeptember 19-én érkezett a korona jelvényeivel Bécsbe. Az utcákon tolongott a nép s a vasutól a Burgig katonaság képezett sorfalat. A koronát hozó vagon gyönyörűen volt feldiszitve s a pályaudvarban a korona megérkezését várta az uralkodó főudvarmestere, herczeg Lichtenstein és a hadsereg főparancsnoki helyettese, Kempen altábornagy. Nyolcz magyar főúr tette a koronát s jelvényeit az e czélből hozott diszhintóba. E főurak közül az Esterházy, Pálffy, Keglevich grófokat ismerték csak fel a hirlaptudósítók. A menet valóságos diadaluthoz hasonlított. Elől szerezsanok, utána a koronát vivő diszhintó hat fehér ló által vontatva, mire jöttek hatos fogaton Ferencz Károly, Albrecht főherczeg, utóbbi mint Magyarország kormányzója, majd meg ezután Scitovszky herczegprimás. A katonaság a korona előtt tisztelgett, több órai hosszu menet után végre a korona bejutott a Burgba. Három napig volt közszemlére kitéve s ugyan-

azon pompával szállíták ismét vissza Pestre s tevék nagy ünnepélyességek közt le a királyi lakba. Említésre méltó, hogy midőn Ferencz József ifju uralkodó hosszasan nézte a szemlére tett koronát, ily szavakat mondott: „valóban nagyon szép“! . . . Mire egy közelben álló magyar róm. kath. főpap (nevét a lapok nem irták ki) azon szerény feleletet merete megreszkírozni: „még szebb lenne a felséged fején,“ mely észrevételre ennyit felelt az uralkodó: „nos, majd meg lesz az is“! . . . Mily jelentős szavak voltak az akkori komor korszakban.

Az még máig sincs kiderítve, hogy hogyan találták meg a koronát. Hogy nem véletlenség műve, az több mint bizonyos. A korona helyét azon emberek emberek árulhatták el, a kik segítettek az elásásban. Közönséges emberek voltak és így a pénzvágy feléledhetett valamelyikben. Kassán 1886-ban elhalt egy ember, ki egyik elásója volt a koronának, a lapok azt irták róla, hogy szegény ember létére egyszerre jómóduvá lett s így gyanúsításoknak volt kitéve. De pozitív adatot senki nem tudott mondani. Szemere fennebb említett naplójában Batthyány Kázmér volt külügyminisztert gyanúsítja. Azt írja, hogy ő emigráns társának elbeszélte az elásás történetét s a szükségben szenvedő gróf csakhamar sulyos uri módon élt s rá a korona is megtaláltatott. Fantázia az egész. Egy ily férfiúról ilyesmit feltenni nevetség. Ha ő az áruló, nem kellett volna külföldön halnia el. A való az, hogy Szemere többeknek elmondhatta az esetet, a mely mint a tűz terjedt tovább, míg végre besugás folytán a bécsi rendőség is megtudta. A tussolásért kigondoltok „véletlen feltalálási“ esetet. A bécsi lapok pláne azt irták: „Kossuth már intézkedett a korona kiviteléről, de a véletlen feltalálás meghiúsítá azt.“*)

Ezen nevetségés állításra nincs mit felelni, mert először akkori időben bajos lett volna egy sulyos ládát a határon átzipelni, meg aztán Pulszky Ferencz azt írta „Eletem és korom“ czimű művében, hogy a korona feltalálása rendkívül meglepte Kossuthot és őket, mert annak hollétéről sejtelmük sem volt.

Egyébként a feltalálásból semmi kár nem háramolt a nemzetre. Jobb helyen volt a budai királyi várakban még a legsötétebb abszolutizmus alatt is, mint a föld alatt, kitéve mindenféle vizáradási rongáló veszélynek, a minthogy konstataáltak is, hogy a lábába már szivárgott be viz.

Hogy azonban a koronát Bécsben oly tüntető zajjal fogadták, ez korántsem a magyar közjog elismeréséből történt, mint a külföld félrevezetésére, — a külföldi lapokat Bach miniszter külkövetői által elárasztotta hamis hirrel, hogy Magyarország e „szent jelvények“ megtalálása által kezd kibékülni a jelen rendszerrel s alkalomadtával a koronától sem riad vissza! „Most már csak — irák a nagy londoni lap Timesnek — a külföldön levő menekültek elégedetlenek még, a nemzet maga kitörő örömmel fogadta Pesten koronáját az ahhoz tartozó jelvényekkel s e szent jelvények birtokba vévése után ki fog csakhamar bekülni uralkodójával.“ E hitegetések elhívésének a nyitja, hogy miért küldte Bach Pestre le a koronát. A kormánynak szüksége volt — márcsak a nagy hatalmat játszhatásáért is — meggyőzni a külföldet a konszolidált állapotokról s erre jó alkalomnak látta ámitása elhívésére a korona feltalálását ki-zsákmányolni s azt Bécs—Pest utcáin meghordoztatni.

Felesleges is mondani, hogy Bach a félrevezetéssel nem sokra ment. A külföld rájött a „rendszer“ elégedet-

*) Lásd Rónay Jácint naplója. „Történelmi Lapok“ 1894. évfolyam 194. lap. Szerk.

lenségére. Maga Bach, midőn 1857-ben egy könyvet adott ki „Rückblick“ czim alatt, felemlíté a magyarok hálátlanságát koronájuk megtiszteltetésekor. Ezután ecsetelé a kormány jóindulatát és ezzel szemben a magyarok daczoskodását, hogy a kormánynak nincsenek segédkezése az ország érdekében tett működéseiben.

E könyvre nem kisebb férfi felelt mint maga Széchenyi István gróf. A döblingi tébolydában válaszolt Bach-nak „Blick“ czimű három kötetes művében. Széchenyi kézírata Londonban jelent meg német nyelven, magyar kiadásban 1870-ben jelent meg Kolozsvárott, néhai K. Papp Miklós szerkesztő kiadásában. Széchenyi — hogy csak a tárgynál maradjunk — a korona bécsi ünnepléséről ily szavakra fakadt: „a mi Bach csodálkozását illeti a magyarok részvétlenségének koronájuk ünnepeltetése alkalmával, biztosítom ellenfeletem, hogy a magyar nemzetet külső komédiázásokkal elbolondítani nem lehet, bármennyire is tartja becsben koronáját a magyar, annak a Bécs utzáin való körülhordoztatásáért önálló jogairól soha le nem mond.“

Most 42 éve más viszonyok közt élünk, a magyar korona a legalkotmányosabb uralkodó fején ragyog és büszkén tekintünk Buda vára felé, mint hol egy nyolczszáz éves zivatart átélt ereklyénk van, a nemzeti államot jelző — korona s jelvényei.

(Föv. Lapok)

Mit kérnek az öreg honvédek?

Kolozsvár, szept. 17.

Az 1848—49-es honvédek e hó 24-kén országos gyűlést tartanak a fővárosban.

Ezen a gyűlésen egyéb dolgaik eligazítása mellett első sorban kiterjeszkednek szegény bajtársaik segélyezési és ellátási ügyeire is.

Az öreg honvédek ellátását és segélyezési módokat tudvalevőleg a miniszterelnök vette a kezeibe. Rendeletet adott ki a f. év folyamán 2185/M. E. sz. a. az ellátás módozataira nézve; osztályt szervezett a miniszterelnökségben, a mely ügyosztály a kéréseket ellásza.

Mindezekből nyilvánvalóan a miniszterelnök jóakarata tűnik ki a szegény honvédek sorsának felkarolására nézve. Ámde pusztá jóakarattal egyetlen sebet sem lehet beheggeszteni, egyetlen bajt sem lehet elenyésztetni. Szükséges, hogy az orvos teljesen tisztában legyen a beteg állapotával és a baj minőségével, mert különben pusztá jóakarata mellett elpusztul a beteg.

Igy vannak a szegény honvédek a miniszterelnök intézkedésével szemben is. Sorsukon nincs igazságosan, gyökeresen segítve.

Az intézkedések egy része csak a látszatot szolgálja, de nem juttatja az éhezőket kenyérhez. E miatt koldulnak, e miatt lesznek öngyilkosok és e miatt éheznek a haza egykori daliái.

Hogy ezeket a bajokat bár némileg elenyésztessék, a kolozsvári honvédegyelet tagjai az orsz. gyűlésen a következőket fogják kérni:

1. Az egyesület sérelmesnek tartja a miniszterelnök rendeletét, a melyben a honvéd egyesületek igazolási jogát október 1-vel beszünteti. Ez a honvéd egyletek működésének beszüntetését idézné elé, holott mint szomorú tapasztalatok bizonyítják, e testületek működésére szükség van, mert a hatóságok a honvédek segélyezési iratait nem látják el gyorsan és lelkiismeretesen. Hónapokig hevernek itt-ott a segélyezési ügyek s ez idők elteltével

sem mindig nyernek érdemleges elintéztést, hanem a hatóságok csak úgy lerázzák a nyakukról. A honvédegyletek vannak hivatva, hogy testületi működésükkel befolyanak szegény bajtársaik jogos kéréseinek lelkiismeretes ellátása érdekében.

Az egyesületnek működése, igazolási joga miniszterileg megerősített alapszabályokban gyökerezik. Ezt korlátozni, vagy megsemmisíteni miniszterelnöki rendelettel nem lehet, ha erre az egyletek okot nem szolgáltatnak.

2. Az adó megállapítás a rendelet IV, e pontjában nincs eléggé körvonalozva. A honvédek tudomására kell hozni, hogy tényleg csupán a föld, ház és tőke kamatot veszik-e tekintetbe?

3. A régi szabályzat uti költségeket is állapított meg a honvédek részére, a miniszterelnök jelen szabályzata azonban erről hallgat. Pedig vagy betegség, vagy anyagi helyzetének enyhítése céljából nagyon sokszor utalva van a szegény honvéd utazás tételére. Nem méltányos dolog, hogy az, a ki a hazáért küzdött, a kinek része van abban, hogy most államvasutaink vannak, a ki mindent áldozott; gyalog, koldulva tegyen meg beteges, öreg testével hosszabb kényszerült utakat, abban az államban, a mely saját vasut-hálózat tekintetében egyike a leggazdagabbaknak. Adasson a miniszterelnök a szegény honvédeknek ingyen vasuti jegyet és állapítson meg utiköltségeket, mint az a régi szabályzat 21. §. utolsó kikezdésében meg van állapítva.

A szabályrendelet a honvéd-özvegyekre vonatkozó részére két észrevétel merül fel:

4. E rendelet az özvegyek halála esetén kiadandó temetkezési járulékról nem szól, holott az orsz. honvéd segélyezőegylet szabályzatának 21. § (Lásd a „Történelmi Lapok“ 1892. évf. 77. lap) özvegyek elhalálása esetén ilyet biztosít a hátra maradtaknak. Ez méltányos volt és fenntartása kéretik.

5. A szabályrendelet özvegyekre vonatkozó része (I a.), hol a férjhez menetel ideje van megállapítva, méltánytalan volt a régi szabályzatban is, méltánytalan a miniszterelnök rendeletében is. Felesleges itten a méltánytalanság bővebb megokolása. Azokat a honvéd-özvegyeket is részesíteni kell e látásban, kik az alkotmány visszaállítása előtt mentek férjhez.

6. A miniszterelnök hatalmazza fel a hatóságokat arra is, hogy sürgős szükség esetén rendkívüli segélyt, utazási költséget, vagy temetési járulékot saját hatáskörében utólagos jelentéstétel kötelezettsége és visszatérítés mellett tehessenek folyóvá saját házipénztáruknál.

7. A honvédsegélyezési alap összegéről tájékoztatni kell a honvédegyleteket s annak kamatjövedelméből a vidéki honvédegyesületeknek pillanatnyi segély kifizetésére kisebb átalányokat kell rendelkezésre bocsátani.

8. A budai honvéd szobortól megmaradt s a honvédek segítésére felajánlott 3000. frt. összegből járó segélyezés módzataira nézve tájékoztassák a honvédeket, kik folyamodhatnak, kiknek van jogosultságuk ez összegből nyerendő segélyhez? Csak a fővárosiaknak, vagy a vidéki honvédeknek is? E kérdések tételére az szolgáltatott okot, mert eddig a segélyezés ez összegből a folyamodásra való minden nyilvános felhívás vagy értesítés nélkül történt.

9. A miniszterelnök felkérendő, hogy az ellátásra vonatkozólag kiadott intézkedéseit a „Történelmi Lapok“ s a honvéd-egyesületek útján közölje a honvédekkel. Az eddig kiadott rendeleteit pl. a kolozsvári honvéd-egylet kézhez nem kapta s annak tartalmáról a honvédek értesítve nem lettek.

10. Azok neveit, a kik ellátást, segélyt stb. nyerne, tétesse közzé a korábbi határozatok értelmében a miniszterelnök és az orsz. honvédségélyző egyesület a honvédek körében közkezen forgó „Történelmi Lapok“-ban s esetleg a hivatalos lapban is, hogy az ellenőrzés lehetővé váljék. A segélyezés vagy ellátás utalványozásáról a kerületi illetékes honvéd-egylet is esetről-esetre értesítendő.

E pontokhoz való hozzájárulásra felkéri a többi honvéd-egyletek küldötteit is.

A kolozsvári honvéd-egylet részéről az orsz. gyűlésen, mint az egylet küldöttei részt vesznek: Szabó Samu elnök, Bay Béla főhadnagy és Persián Gerő 48—49-es honvéd, jelenleg orvos, választmányi tagok.

E pontozatok szíves átvételére a többi egyletek és az országban élő honvédek tájékoztatása szempontjából felkéri a fővárosi és vidéki napilapok szerkesztősegeit is.

Jegyzetek az 1849-ik évi eseményekről.

— A hadjárat alatt összegyűjtött adatokból, később a keleti emigráció alatt történetekből egybeállította: Lászlófalvi Velics Károly 1848—49-iki honvédszázados és volt emigráns.

Vissza térve a keleti emigráció ténykedéseire és a Constantinápolyban tartzkodók helyzetének ismertetésére — azután hogy az emigráció nagyobb része Amerikába utazott — a kik még ott maradtunk és a török szolgálatot kilépve s többen még a kik azután is menekültek különböző foglalkozás után látva mint iparosok, kereskedők, bérlők s részint a kereskedői nagyobb házaknál szolgálatból válaltak minden további zaklatás nélkül szabadon foglalkozhatott bárki a mivel akart, többé senki sem állotta útját s nem is kérdezték, hogy miféle alattvaló s teljes reszpublikának örvendhettünk. Eltekintve a honvágytól a mi mindnyájunkat keserített ugyan, de kedvező anyagi helyzetünk által némileg kárpótolva s családi élet után vágyva többen a kik tehetünk meg is nősültünk. Egyesek azonban a levántini nőkkel egyesülve a családi nyelv is hol olasz hol görög volt. Én szerencsére magyarnővel kelhettem egybe *Br Orbán János* leányát Irmát vettem nőül a *Balázs* kisebb testvérét, s irigyelt boldog családi életet is éltünk s egyéb kívánságunk sem volt csak hogy szülő földünkre visszatérhessünk, hej mert a magyarnak hazáján kívül nincs maradása s békés nyugalma a legáldottabb körülmények között is, ezt magaman is tapasztaltam s több ízben eszemben volt hogy nem mind üres szó az a mit halhatatlan költők megörökített dicső himnuszában s mint való tény megemlítem, hogy nem is sejt-heti senki azt a keserű elhagyatott állapotot a mit az emigráció kiszenvedett s szerencsésnek mondhatja magát mind az, a ki hasonló sorsban nem osztozott.

Azután hogy egy néhányon megnősültünk s családi életet alkottunk, az amerikai misszionáriusok közbejöttével sikerült egy magyar protestáns hitközséget alakítanunk s azt részint azért is ohajtottuk hogy létre jöjjön, hogy legyen a magyar menekültek részéről egy összetartó kapocs és a hová ünnep napokon az Isteni tiszteletekre családostól összegyűlve érintkezessünk egymással s főleg azért is, hogy a gyerekek a magyar nyelv tanulásában részesüljenek. A hitközségnek tagjai lett aztán a keleten tartzkodó összes magyar menekültek és magyar iparosok a kik Constantinápolyban letelepedtek.

A hitközség gondnokának engemet választottak meg s lelkészünk Amerikából jött *Dudás János* volt a neve a ki Amerikába pápista pap volt s ott lett protestáns s

később unitárius hitszónok s onnan küldötték be hozzánk lelkésznek; *Szilágyi Dániel*, a keleti nyelvbuvár pedig lett iskola tanító

A lelkészt és tanítót fizette a missio főnöke, a ki Bebekbe a Bosporus partján tartott lakást az Angol nevelő-intézetbe, valamint a házbért is ő fizette, egy arra alkalmas házat béreltünk ki a kis kampó negyedben a hol a lelkész és tanító lakás, azután iskolának egy szoba és imaháznak is egy külön nagy szobánk volt, a mit ülőhelyekkel s egy emelvényes papi székek csinosan berendeztünk s orgona helyett fűs harmonikát alkalmaztunk.

Ide gyülekeztünk össze azután ünnepnapokon sőt más alkalommal is érintkezhattunk egy mással s hitközségünk összetartó kapocsul szolgált a magyarok részéről egészen a krími hadjáratig. Az iskolába pedig több gyerek járt fel az idegen ajkúak közül is Német-, Oláh- és Szerb-nemzetiségből s szorgalmasan tanulták tantárgyaikat és a magyar nyelvben is szép előhaladást tettek. Az amerikai missionáriusok főnöke Bebekből többször fordult meg az iskolában és az isteni tiszteleten is részt vett s figyelemmel tartotta hitközségünket. Hozzá is eljőve számadásaimat átnézte s annak párját minden negyedévben beküldöttük Amerikába a missio-társulatnak a keleti magyar protestáns Colonia czimén.

Ennek a társulatsnak később az az előnye is megvolt, hogy a hitközség tagjai szabadon utazhattak az országban s külföldre is, mert az altalam mint gondnok által kiállított bizonyítványra az amerikai követségtől utlevéllel ellettek látva mint protegáltak.

Ez időközben jött *Berzenczei László* is a keletre s nagyban tanulta az angol nyelvet s fordította az angol bibliát magyarra s hogy jobban is elsajátithassa az angol nyelvet, egy angol tengeri hajón beállott matrónnak s azzal Kalkuttába utazott s mikorra visszatért utjából angolul is tudott s felolvasásokat tartott az utjáról angolul s fordította a szentkönyvet s azzal tartotta fenn magát az olasz hadjáratig és a mig amnestiát kaphatott s haza mehetett.

Megjegyzendő, hogy az ily fordítókat jól honorálta az angol missio a mi keleten is elvult terjedve s főképpen az ó-testamentom lefordítása zsidó nyelvről angolra, s viszont az új-testamentumot angolról zsidó nyelvre fordítva érdekelte inkább és azokkal a rabbikat és irástudó zsidókat kik azzal foglalkoztak, dusan fizette. Én magam is mint meghitt emberek s megbizottak Galatán egy *Márkussohn* nevű zsidó rabbinak az új-testamentom lefordításáért zsidó nyelvre fizettem 60 font sterlinget a mi természetes titokban történt, s mind a mellett a Galatán is elterjedt muszka és német zsidó contingensből sokan keresztelkedtek ki a kiket az angolok pártfogás alá véve zonnal alkalmazást is nyertek s ezek között első sorban maga *Márkussohn* hiveivel, a kiket az áttérésre megnyerhetett.

Vámbery a hirneves magyar orientalista is elindult keleti útjára, a ki a törököknél nagy kegyben állott s Constantinápolyba tartzkodása alatt *Szilágyi Dániel* együtt buvárkodtak s kikutatták a török könyvtárok a földalatti helyiségeket a Mahmud szultán Jeni serályba, a hol nyomára is akadtak a török hadjárat alatt Magyarországból elhurczolt Mátyás király idejéből származó Codexeket s más eredeti s nevezetességgel bíró könyveket s kéziratú okmányokat a miket később Aziz szultán át is engedett a magyar kormány kérésére s tudtommal haza is hoztak. A krími hadjáratot megelőzőleg *Gál Sándor* is megfordult Constantinápolyban, mint egyik vezér szerepet játszó s különczködő egyéniség állítván, hogy a *Kossuth* megbízásából jött a keletre, magával hozván

bizonyos lázító kiállványokat a mit Erdélybe kellett be-
csempészni a székely atyafiaknak kiosztás végett.

Megjelenése e rendkívüli küldetésben mindnyájunk-
nak feltűnt, s abban az időben épen nállam volt *gróf
Teleki Sándor* a ki *Orbán Balázsszal* s *gróf Kvassai
Sándorral* künn tartózkodtak Kis-Ázsiában Radikó mel-
lett a tenger-parton kies fekvésű Fener-bakcséba saját
nyári lakásomon, a hol több ismerős európai és levantini
kereskedő család tartott nyári lakást s nekem is sikerült
egy ilyen nyári lakást, házzal és kerttel együtt magam-
nak szerezni, s azt mint sajátomat csinosan berendezve
laktam nyáron által családostól s csak késő ősszel köl-
töttem be a városba.

Vendégeim is csudálkoztak e nem is sejtett meg-
lepetésen, s mint az emigráció ügyeiben beavatott és
szerepelt befolyásos egyének kétségbe vonták e rögtönzött
beavatkozást, a minek akkor még semmi értelme sem
volt és a mint a következmények sajnosan igazolták több
áldozatja lett ez oknélküli kísérletnek. Mind a mellett
fel lettem általuk szólítva, hogy tartsak azonnal gyűlést
egyházközségünkben, a hol e felett bővebben is értekezni
lehessen s a hová *Gál Sándor* is meglett hiva hogy
megbizását igazolja. A gyűlést meg is tartottuk de *Gál
Sándor* nem jelent meg, a mi eljárást még gyanusabbá
tette s mi több: minden érintkezést került velünk s csak
kéz alatt működött s egyesekkel végezve dolgát utoljára
is emberére találva szegény *Váradi József* ajánlkozott
a kiállványokat Erdélybe csempészni, a kit végzete csak-
hamar utól is ért s *Horváth Mihálylyal* együtt Maros-
Vásárhelyt kivégezték. Különben maga *Gál Sándor* is
szánandó rossz véget ért különczködő s kihívó szokásai-
val s Turinba pusztult el *Hegyesivel*.

Nem sokára *gróf Teleki Sándor* is utra kelt a
szokott vándor útját folytatandó s ez uttal *báró Orbán
Balázsszal* együtt barangolták be Francia-országot s
onnan Londonba kerültek, itt kevés időt töltve végre a
Normann szigeteken kezdetben Guernsey s azután Jersey-be
telepedtek le, a hol a számozott híres francia költő
Eugen Sue is tartózkodott s később Dumas Sándor is
csatlakozott, s itt e nagyszerű költők körében kellemesen
s élvezetesen töltötték idejüket mind addig, a mig a
várva-várt s nagy reménységekkel kecsegtetett olasz had-
járat kezdetét vette, a hol azonnal megis jelent s tevé-
keny részt vett a hadjáratban Teleki is.

Azután, hogy az oroszok a Krimbe mind jobban
telepedni kezdettek és a törököket mind kilyebb szori-
tották, a muszka propoganda is elterjedt a keleten, az
örményekből ki is telepített a muszka több családot a
a török földről s ezekből orthodox hitűek s főleg a görö-
gök vérszemre kapva törökellenes tüntetéseket kezdemé-
nyeztek helyt Constantinápolyban is, a rakoncátlan ki-
hágások már is annyira terjedtek uton-utfélen, hogy az
európai lakósoknak gondot adott, s félni lehetett egy
bekövetkező belforradalom kitörésétől. Utoljára is a
külhatalmasságok beavatkozása vált szükségessé, hogy a
már is tulsulyra emelkedő muszka befolyásnak véget
vessen és a keleti kérdést rendezzék. Addig is azonban
a külföldi lakósok védelmére kevés vártatva meg is jelen-
tek a Constantinápolyi kikötőbe az idegen hatalmasságok
u m. angol, francia és osztrák tengeri flották s egészen
ellepték a Bosporust is a tengeri hadi-gözösök katoná-
kisérettel. A mi egyelőre ugyan a felizgatott kedélyeket
csilapította, de azt elfojtani csak akkor sikerült teljesen,
hogy a krimi hadjárat kezdetét vette.

A krimi hadjáratnál az egész kelet nagy átváltozá-
son ment keresztül s nagy felfordulás történt helyt
Constantinápolyban is, a sok idegen angol és francia

katonaság által át szellemült az egész kelet s több ideig
európai szellem uralkodott s új életkedv váltotta fel a
keleti tunyaságot. A sok idegen, a katonaságot kísérők
vállalkozók, alkalmazást keresők, rokonok és családtagok
s a szolgazemélyzettől, a sok járó-kelőktől csak úgy
hemzsegett az utcza. A kereskedésekben és a piacon a
forgalom emelkedett; színház, kávéházak s más szórakozó
s mulattató helyek és kertek mind tömve voltak minden
nap, s nagy élénkség uralkodott mindenütt és azzal meg-
szűntek a surlódások a lakósok között is s mi több, az
ellenszenv is nőttön-nőt, az oroszok ellen, a mint a forga-
lomba jött muszka rubélek apadtak s ki lettek szorítva.

Nem sokára megérkezett *Klapka* tábornok is kisé-
retével és *gróf Karracsay Sándort* felkeresve a ki több-
nyire a keleten tartózkodott s helyt Constantinápolyban
az előkelőbb basákkal jó ismeretségbe volt s együtt men-
tek *br. Stein Feriz* basához, a ki a hadügyminiszterium-
nál volt alkalmazva s általa be lettek vezetve a hadügy-
miniszterhez *Resid* basához s *Klapka* felajánlva szolgál-
latját felkérte, hogy e magyar emigránsokat is alkalmazzák
s vegyék fel katonai szolgálatba a hadjárat alatt. Mint-
hogy azonban a keleti hadjárat alatt a törököknek csak
a harmad szerep jutott és a szövetséges angol és fran-
ciák vitték a főszerepet s azok rendelkeztek, a törökök
nem is alkalmaztak senkit s főbb tisztekre sem lévén
szükségük, *Klapka* is elutazott vissza Schweitzba a hol
rendesen tartózkodott.

Kezdetben a mint az idegen hadtestek Ázsiába el-
lettek helyezve, a magyar emigránsok közül többen kaptak
alkalmazást a közös hadseregnél s többnyire a kik törökül
is tudtak mint tolmácsokat századosi ranggal osztották
be az ezredekhez részint az angol részint a francia
sereghez a többek között alkalmazva volt *Szilágyi Dániel*,
Veress Sándor, *Vesselényi József*, *Hágen Ignác*, *Sipos
Ferenc*, *Balogh Ferenc*, *Csiha János*, *Winkler József*
s még többen a kik többnyire a táborban voltak.

Türr István, most nyug. altábornok akkor mint
lovasszázados az angoloknál volt szolgálatban s meg-
bizva a keleten remonda lovak bevásárlásával az angol
hadsereg részére s később át ment az egész comissioval
egy angol őrnagy vezetése alatt Moldovába onnan Oláh-
országba is lovakat bevásárolni s Bukarestben is meg-
fordulva, ott történt meg vele az a szomorú eset, a mi
nagy feltűnést keltett abban az időben az egész keleten:
Ugyanis; az osztrák megszálló sereg főparancsnoka Buka-
restbe Ocsronini az angol sorozó bizottságot le tartóztatva
Türrt mint osztrák katonaszökevényt és emigránst a ki
a forradalom alatt egy szakasz huszárral frontot cserélve
egy ütközet alkalmával át ment a magyarokhoz a mi
még ép emlékezetekbe lehetett — s kapva az alkalman,
azonnal elfogatta daczára minden védekezésének mint
angol alattvaló s szolgálatban levő katora tiszt — s
kemény fedezet alatt szállította Bécsbe mint fogolyt a
haditörvényszék elébe állítandót. Az angolokat a keleten
nagyon is sértette ez eljárása egy szövetséges társnak s
azonnal óvást tettek az ellen, s nagyban kikeltek s volt
gal-dun uton-utfélen az angolok között, az angol követéség
utján pedig azonnal lépéseket is tettek a kormányhoz
Türr szabadon bocsáttatása végett; s utoljára is a mint
később nyilvánossá is lett az Angol királyné magánkérő
levele az osztrák uralkodóhoz mentette meg Türrt a
bitófától s foglalhatta el újból állomását a keleten.

Hasznos foglalkozás akadt még az emigránsok ré-
szére a Contine vállalat a szövetségesek táborába s külö-
nösen a kik oly szerencsések lehettek, hogy az angoloknál
üthették fel sátorukat s ott folytathatták üzletüket mint
szesz ital árulók s kávék a kik különböző szesz

italokat, theát, kávé, cukrot sat. árulhattak meg is lépesedtek csak hamar, különösen azok, a kik a tisztek részére nyerhettek külön contint, a mihez azonban csak protekció útján juthattak egyesek s főleg azok részesültek nagyobb pártfogásba az angoloknál a kik szabadkőművesek voltak.

Megtörtént az is, hogy a tolmács állásáról lemondva s tiszti Contine nyerve erre a vállalatra adták magukat s *Szilágyi Dániel* és *Veress Sándor* is ezzel a vállalattal boldogultak s szereztek maguknak vagyont a mivel később független állást biztosítottak maguknak s többen is megpénzelték magukat s szép vagyont szereztek a krimi hadjárat alatt s később amnestiát kapva hazájukba vissza is tértek: ugyanis: 1856-ik év végével a magyar emigránsok részére az általános amnestia ki lévén hirdetve, mindenki utlevelet kérhetett s azzal minden bántódás nélkül haza utazhatott.

A mi hitközségünk is összement s feloszlott a krimi hadjárat alatt, *Dudás* lelkészünk elhalt, *Szilágyi Dániel* tanító az angoloknál kapván alkalmazást mint tolmács, s a mellett, hogy angolul is jól meg tanult, ezredesse annyira megkedvelte s pártoltá mint jó igyekezetű szolid embert, hogy később számára egy tiszti Contint engedélyezett.

Előbbi állásáról lemondva s utána állva üzletének a krimi hadjárat végével egy kis pénz tőkére tett szert s Pérán nyitott azzal magának egy keleti antiquar könyvüzletet, össze szedve a keleten mint elsőrendű orientalista a nevezetesebb régi görög, örmény, török és latin könyveket és kéziratokat és különböző okmányokat. Azután a külföldön levő antiquariusok s érdekefelekkel összeköttetésbe lépven jó üzletet csinált s kedvező körülmények között élt mint nős és családos ember a ki még az előtt egy német-ajku jó családból nősült, s később gyermekeit Budapesten neveltette, maga is mind készült hazájába visszatérni, de mint szenvedélyes keleti nyelv-búvár nem tudva onnan oly hamar megválni, tág mezeje lévén a keleten buvárkodni nem érhetett célzt s élet ideje javában halt el Konstantinápolyban, érdekes gyűjteményét azonban a magyar akadémia szerezte meg az örökösöktől.

(Folyt. köv.)

A kolozsvári honvédegyelet gyűlése.

A kolozsvári honvéd-egylet szeptember hó 1-én közgyűlést tartott az iparosok főtéri palotájában. A gyűlésen mintegy 30-an vettek részt az öreg honvédek közül. Elhatározták, hogy a folyó hó 24-én tartandó orsz. honvédegyűlésen testületileg képviseltetik magukat. A képviselőre felkéretik Esterházy Miguel grófot, Nagy Pál nyug. szám. tanácsos főhadnagyot, Bay Józsefet és Szabó Samu elnököt s kifejezést adtak annak az óhajtásnak, hogy e küldöttséghez az egyesület tagjai közül csatlakozzanak. A közgyűlésen kifejezésre jutott az, hogy az egyesület sérelmesnek tartja a miniszterelnök rendeletét, a melyben a honvéd-egyesületek igazolási jogát október elsejével beszünteti. Ez a honvéd-egyletek működésének beszüntetését idézné elé, holott mint a szomorú tapasztalatok bizonyítják, e testületek működésére szükség van, mert a hatóságok a honvédek segélyezési ügyeit nem látják el gyorsan és lelkiismeretesen. Hónapokig hevernek itt-ott a segélyezési ügyek s ez idők elteltével sem mindig nyernek érdemleges elintéztést, hanem a hatóságok csak úgy lerázzák a nyakukról. A honvéd-egyletek vannak hivatva, hogy testületi működésükkel befolyanak szegény bajtársaik jogos kéréseinek lelkiismeretes ellátása érdekében.

Ugyancsak ezek teljesítik részint gyűjtés, részint keblí adakozás útján olyan ügye-fogyott bajtársak felsegítését, kiknek pillanatnyi támogatása multhatatlanul szükséges.

Az egyesület működése, igazolási joga miniszterileg megerősített alapszabályokban gyökeredzik. Ezt korlátozni, vagy megsemmisíteni miniszterelnöki rendelettel nem lehet, ha erre az egyletek okot nem szolgáltatnak.

A honvédek a nemzet által biztosított ellátási összeghez a jogot a csatatéren a hazáért való küzdelemben szereztek. Ha bármi oknál fogva e jog érvényesítéséhez szükséges igazolványt meg nem szereztek, a jövőre előlük elzárni a segélyhez jutás útját, szintén nem lehet. E tárgyban feliratot fog az egyesület intézni az orsz. honvéd gyűléshez.

Egy másik feliratot is terveznek, a közgyűlés határozata folytán. Ebben kérni fogják, hogy a budai honvéd-szobortól megmaradt és a honvédek segítésére felajánlott 3000 frt. összegből járó segélyezés módzataira nézve tájékoztassák a honvédeket. Kik folyamodhatnak, kiknek van jogosultságuk ez összegből nyerendő segélyhez. Csak a fővárosiaknak, vagy a vidéki honvédeknek is? E kérdések tételére az szolgáltatott okot, mert eddig a segélyezés ez összegből a folyamodásra való minden nyilvános felhívás vagy értesítés nélkül történt.

A közgyűlés felkéri a Történelmi Lapok szerkesztőségét is, határozatai közlése által, feliratai támogatására, hogy csatlakozhassanak e javaslatához a testvér-egyesületek is.

A közgyűlést megelőzőleg választmányi gyűlést tartottak, a mélyen elintézték több ügyet.

Mátyás király születési háza.

— Képpel. —

Az ereklye muzeum jóvendő helyiségét a Mátyás király születési házát képpen is bemutatjuk t, olvasóinknak. A több századot átél, öreg épületnek fedelén még a képen is meglátszik, az idő vas foga. Loher levél metszésű, goth stílusú kapuja alatt még egész tavaszig a jelenlegi honvéd hadsereg fiatal katonái állanak őrt. Azontul beköltöznek a most épülő új honvéd laktanyába.

A kolozsvári milleniumi bizottság *Haller Károly* dr. egyetemi tanár elnöklete alatt tárgyalás alá vette azt, hogy a milleniumra berendeztessék a történelmi muzeum a Mátyás király születési házában, a mint onnan a honvédek kiköltöznek. Magyarország ezer éves fennállásának emlékére berendezik ez épületbe, az igazságos király születési házába, a magyar önvédelmi harcz hőseinek és vértanúinak *Pantheonát*.

HALALOZÁSOK.

Honvédegyleteket, munkatársainkat és lapunk barátait kérjük: sziveskedjenek a halálozásokról egy-egy rövid tudósítást írni s a gyászjelentést az ereklye-muzeum számára esetről-esetre beküldeni.

Csikszentsimoni id. Endes Lajos Kolozsmegye törvényhatóságának bizottsági tagja, magyartárai földbirtokos, 1848—49-iki huszárhadnagy életének 76-ik, boldog házaságának 31-ik évében, folyó hó 30-án reggel 7 órakor, hosszas szenvedés után Akosfalván (Maros-Tordamegye) megszűnt élni.

Gyászolják: Csikszentsimoni özv. id. Endes Lajosné sz. gyermomonostori báró Kemény Julia, mint az elhunytak

neje: gyermekei; csikszentsimoni Endes Julia, férje nagyajtai Cserey Ákos és fiuk Jánoska; csikszentsimoni Endes Ilona, férje Stancs Aurél, gyermekeik: Teréz, Gizella; csikszentsimoni Endes Péter, mint az elhunytak kiskorú fia.

Erdőstarcsai Fejér Sándor, Kondoros község közgyámja, 1848—49-iki honvédhadnagy 63 éves korában augusztus 18-án meghalt Kondoroson.

Kiss János névtelen szabadságharczi hősnek, az elhunytáról jött egy halálhír hozzánk. Kiss Jánost Szent-Jóbbon temették el, és halála annál nagyobb megdöbbenést keltett övéinek a körében, mert hirtelen támadt. A tisztességben élt derék gazda — a ki az átküzdött szabadságharcz emlékeül több nagy sebhelyet viselt testen — vasárnap, mint rendesen, többed magával ült a háza előtt és vidáman beszélgetett, midőn egy jakkiáltással hirtelen összebukott. A mire a körülötte levők fölemelték, már kiszenvedett. Halála — melynek szívszélhűdés volt az okozója, — a községben mély részvétet keltett és ezzel kísérték utolsó útjára.

Kubinyi Károly, Szatmármegye Börvely község ev. ref. lelkésze, ki a sárospataki kollégiumból, mint 8-dik osztályu tanuló több társával együtt az egész szabadságharczot végigküzdötte, aug. 21-én meghalt 68 éves korában. Az érdemekben megőszült jeles lelkész és egyházmegyei nyugalomba vonult tanácsbíró hült teteme 23-án tetetett örök nyugalomra.

KULÖNFÉLÉK.

Honvédegyülés Tordán. Torda-Aranyos vármegyei 1848—49. évi honvédegylete igazolt tagjai a *folyó szeptember hava 29-én* délután 2 órakor Tordán a gymnasium nagy termében tartandó közgyűlésre megjelenni bajtársilag meghivatnak.

Ezen közgyűlés tárgyai:

a) Az alapszabályok ujonnan megállapítása.

b) Az országos honvéd közgyűlésre választott képviselőink jelentése.

Kik ezen kebli közgyűlésen indítványt szándékoznak tenni, azt folyó hó 27-ig az egylet elnökéhez írásban kötelesek benyújtani.

Torda-Aranyos vármegye honvéd-egylete. — Tordán, 1895. szeptember 10-én.

Ferenczy Ferencz,
főjegyző.

Szigethi Sándor,
elnök.

Az 1848—49-iki honvédek és az ezredév. A zalai lapokban, Utasi József, 1848—49-iki honvédhuszár tizedes is fölhívást intéz a zalavármegyei 1848—49-iki összes honvédekhez, hogy az ezredéves kiállítás ideje alatt, egy meghatározott napon gyűljenek össze még egyszer mindnyájan Budapesten.

Imádságok a Bach-korszakból. Mult számban közöltünk egy miatyánkot, a Kánitz Simon hagyatékából, újabban ugyanekekből három imát vettünk. A három ima az eredeti, kissé fogyatékos kézirat szerint a következő:

Miatyánk

Miatyánk, Ferencz József, ki vagy Ausztria császára kinek neve Olaszthonba kineveztetett. Jöjjön el Napoleon országa, legyen meg az ő akaratja, miképpen Párisban, azonképpen Magyarországon is, adja vissza a mi aranyunkat és ezüstünket és Szabadságunkat, töröld el a bankországot, ne vigy minket dohánymanipulációba és a stempli-kisértetbe, de szabadíts meg a finánczok és csendőrök és cseh beámterek gonoszságától, mind örökkön örökké. Amen.

Üdvözet.

Üdvöz légy Garibaldi, te vagy áldott a gólyok zápora között, az Ország Reménye és gyümölcse, ki Olaszthon lánczait széttörted, légy üdvöz és imádd az Istent, érettiünk, sokat szenvedett magyarokért. Amen.

Hiszkegy.

Hiszek egy istenben, mindenható atyában, Magyarországon és az egész világ teremőjében, Kossuth Lajosban, a mi urunkban, ki fogantatott a szabad lélektől, született magyar szüztől, kinatott az ausztriai birodalom alatt Neve felfeszítettet, meghalt és eltemettetett. Szálla alá Törökországba és 14 év mulva halottaiból föltá nadvá feljöve az áldott honba irtani a hazaárulókat és dicsőíteni a lelkes honfiakat. Hiszek Garibaldiban, egyetlen nagy nemzet egységében, szenvedésének elmulásában és a haza örökös életében. Amen.

A szabadság hősök karriérje. Mult számban megirtuk Sándor László pálya futásának a történetét, hogy miképp lett a szabadságharcz egyik huszartizedeséből Nagyiküllőmegye főispánja. Most Donoszlovits József, a a bácsbodrogmegyei honvédegyesület elnöke, a ki maga is közhuszár volt a forradalomban, emlékezetből egész listát irt össze azok nevével, a kik a szabadságharcz közlegényi és altiszt státusából diszes állásba küzdötték föl magukat, bizonyosságul annak, hogy a harciban valóssággal a nemzet színe-java vett részt. Mint közlegények harcoltak 1848—49-ben a következő férfiak:

Lovász Mihály Bács-Bodrogvármegye elhalt alispánja, Széchenyi József kir. törvényszéki elnök Zomborban Komáromy László Abaujvármegye alispánja, Bernyik János kir. tanácsos Selmezbányán, Hanksz Jenő magy. kir. adótáros Selmezbányán, Vitális Mór törvényszéki bíró Ipolyság, Issekucz Antal polgármester Déván, Kunze Imre főjegyző T.-Szt.-Miklóson, Daskóczy Ede főjegyző Losoncson, Boronkay K. cs. és kir. kapitány Pozsonyban, Képes Károly királyi törvényszéki bíró S.-A.-Ujhelyen. Koós Ferencz nyugalmazott tanfelügyelő, kir. tanácsos Brassóban.

Mint tizedesek hagyták el a harczeret: Szarvady Pál kir. tanácsos alispán Deésen, Fluck Gusztáv kir. tanácsos Kassán, Poor Antal r. k. kanonok Pozsonyban, Förster Gusztáv polgármester. Sz.-Olasziban, Németh József r. k. püspök Temesvárott, Mály István kir. törvényszéki elnök Temesvárott, Major István kir. törvényszéki bíró S.-A.-Ujhelyben Nagy Lajos unit. esperes, tanár Kolozsvárt.

Örmesterek voltak a szabadságharczban: Binder Miklós kir. adótáros Nagyányán, Galyasy Imre pénzügyi titkár Zomborban, Szabó Albert kuriai bíró, Szembey Lajos pénzügyi titkár Pozsonyban, Borszéki Károly kuriai tanácsjegyző, Borszéki Soma miniszteri osztálytanácsos, Lutzenbacher Pál főrendiházi tvg, Csáklányi György árvaszéki elnök Déván, Ivanits István Ferencrendű házfő Jászberényben, Tátray József polgármester Komáromban.

Mint alhadnagyok hagyták el a serget: Csillagh József árvavármegyei alispán, Beöthy Andor Biharvármegyei alispán, Szász Károly miniszteri tanácsos, Jeszenszky István m. kir. honvédezredes, Szombathelyi Győző kir. tanácsos alispán Komáromban, Mihályi János bács-bodrogvármegyei árvaszéki elnök, Albach Géza polgármester Kolozsvárott, Gajzágó Salamon országos számzéki elnök, Gyarmathy Miklós alispán Kolozsvárott, Nagy Béla volt pénzügyi igazgató Kolozsvárott, Marschan József kincstári jószágigazgató Szegeden, Klein Ottó cs. és k. ezredes, Tomcsányi Mór kuriai bíró, Szász Gerő esperes Kolozsvárt stb

Képek.

Dunky fivérek kiváló kolozsvári fényképészetéből ujabban a következő képek érkeztek be: Szolnok Doboka megyei honvédek: Kádár István, Sándor György. Román Sándor, S. Miklós Sándor, Sallas János, Trendre János Timbus Gerő.

Továbbá: Kovács József, Kaukál Ferenc néhai Teleki Sándor ezredes.

Háromszék önvédelmi harcza.

Ezen a czimen egy kötetre terjedő történelmi munka kerül a jövő héten szedés alá Olvasóink tudnak róla; több oldalról, több ízben kérdezősködtek is megjelenési ideje felől. Idáig nem adhattunk határozott választ. Hiszen öreg ember írja, Bemnek katonája, Gábor Áron hadsegédje Nagy Sándor hidvégi lelkész, 1848—49 tüzér főhadnagy.

Róla és kéziratban levő könyvéről a Történelmi Lapok 1894 évfolyamának 126, 174. lapján van említés téve.

A munka írását 1892 ben már befejezte. Azóta a háromszéki önvédelmi harcban nevezetesebb szerepet vitt egyének életére s működésére vonatkozó adatokat gyűjtötte össze az öreg bajtárs sok utánjárással, nagy buzgalommal. Most már ezek is együtt vannak. A mű összeállítója a sok anyagot eleven tollal, érdekesen dolgozta fel.

A könyvet Szabó Samu tanár, a kolozsvári honvédegyelet elnöke rendezi sajtó alá. A munka a szerző költségén jelenik meg s csak 500 példányban nyomul. A ki megakarja szerezni, a „Történelmi Lapok”-nál jegyeztesse el a nevét s a megrendelt példányok számát.

Az árát még nem határozták meg, mert még nem tudhatni, hogy a képek, táblázatok, szöveg hány ivet fog elfoglalni. Annyit jelezhetünk csupán, hogy három koronánál drágább nem lesz.

Gábor Áron ágyuöntő műhelye. Az 1848—49-iki magyar szabadságharc története cz. mű nagy illusztrált munkából most jelent meg a 43. füzet, melyben Gracza György az erdélyi események nyomán rendkívül érdekesen írja le Gábor Áron a székely hős kézdívarhelyi ágyuöntő gyárát; olvasván a kitűnő munka ezen részét, szinte magunk előtt látjuk Gábor Áront, a mint buzdít, munkál és harcol. A füzet egykori képei ezek Görgei hadi pénztár, Várvédelmi eszköz. Gunykép a Charivári 1848-iki élcslapból Janku és vezértársai Oláh lándzsa a melylyel a Brády családot legyilkolták. Háromszék népe 1848-ban. Háromszék vezérférfiai közül, A gyoroki nemzetőrség zászlója Damjanich tábornok ismeretlen arcképe a kolozsvári orsz. ereklye muzeumból. Kiss Ernő honvédtábornok pisztolyai Komáromi várfogoly munkája 1851-ben.

Eladó zenemű-tár. Egy 12—14 ezer frtba került zenemű gyűjtemény, melyben a régibb időkől a legujabb korig mindennemű művek összegyűjtettek, szépen rendezve, táblával arany felirattal tartalomjegyzékkel ellátva, eladó. A gyűjteményben zongorára írva meg vannak a klasszikus zeneművek, a hangversenyző nagy mű darabok, a hangversenyző szalon darabok, az összes magyar zeneszerzők művei, az operák, operettek szerzőinek munkái, továbbá sok száz olyan magyar darab, a melyek ma drága pénzért sem szerezhetők meg; igen

sok van kéziratban tisztán vonalozva és írva. A hangjegytárt a tulajdonos több mint egy félszázad alatt gyűjtötte össze és felszerelve zene leírásokkal, magyarázatokkal hirneves szerzők arcképeivel stb. A gyűjtemény katalógusa a kiadó hivatalban megtekinthető, hol egyuttal bővebb felvilágosítással is szolgálnak.

A Szalay-Baróti „Magyar nemzet Története” cz. műből most jelent meg, a 2. füzet, mely az Anjouk korát tárgyalja.

E füzetben folytatódik Nagy Lajos királyunk dicső uralkodásának története leírása. A füzet képei a következők: Nagy Lajos legyőzi a törököket, s felajánlja a máriaczei képet. Reliefkép a mária czeli templom portáléja fölött Endre sirtáblája Johanna királyné ezüst pénze Nagy Lajos király tornaöltözte. István herczeg pecsétje. Zara ostroma, Nagy Lajos arany pénze, Nagy Lajos király első nagy pecsétjének előlapja, Nagy Lajos király második pecsétjének hátlapja, Nagy Lajos bevonul Zarába, Olasz Gálya a XIV. századból, Szt. Simon ezüst koporsója.

HIRDETÉSEK

ERDÉLYI EGESZSÉGI LABDACSKOK.

(CSODA-LABDACSKOK.)

Mindennemű székrekedés és azok következményei eltávolítására, hogy mily kitűnő házi szer, mutatja az a körülmény, hogy minden más összetételt tul szárnyalt, semmiféle ártalmas szert nem tartalmaz, éppen ezért nem ártalmasok a gyomor- és belekre hanem az emésztést rendes állapotba hozzák; aranyeresek, gyomor- és májbajosoknak és azoknak, kik altesti idegbántalmakban szenvednek és a vértisztítást igénylik, biztos gyógyulást hoz, helyreállítják és fentartják az egészséget.

A fenti bajokon kívül a következő bajokban nyújt alapos segélyt: kezdetleges, nyílt és vak arany érnél, mindennemű kiütéseknél, régi sebeknél, sömör-, otvar-, fekélyek-, fej- és fül-fájdalomnál, gyomorhurut-, gyomorgörcs-, hányinger és nehéz emésztésnél. Továbbá rheumaticus bajoknál az epe kiválasztást elősegíti, egyszersmint óvszerűl szolgál a járványos betegségeknek.

HASZNÁLATI UTASÍTÁS.

Felnőttek reggel és este 2—3 labdacskot vesznek. Erősebb szervezetűek 4—4 szemet vehetnek, kik gyomorbajban szenvednek és hosszabb kurát akarnak tartani, minden reggel vegyenek 2 szemet. Ára egy próbadozsnak 21 kr. egy rendes doboznak 50 kr.

KAPHATÓ:

NAGY SÁNDOR

gyógyszertárában a „vörös kereszt”-hez Maros-Vásárhelytől, Szt.-György-utca 4. sz.

Gyógyászati különlegességek. Illatszerek. Pipere- és gyógyszerzappanok. Gyógyborok. Valódi tokaji asszu-Francia és magyar Cognak. Mindennemű ásványvizek. Legkitűnőbb minőségű „China Malaga” és „China-Vas-Malaga” bor. Sebészeti eszközök. Kötszerek stb.

Egyedüli készítője és szétküldési raktára a már 10 év óta közkeveltségnek örvendő „Gyöngyvirág” különlegességeknek u. m.: Gyöngyvirág hölgypor, szájvíz, fogpor, arczkenőcs, mosdóvíz, hajolaj, pomádé, brillantín, viasz pomádé illatszer, eau de Cologne, hajszesz, szappan és Gyöngyvirág szobafüstpótlónak.

Készítője a legtisztább gyógyszerészi szeszből előállított Sósorszesznek és a Dr. Tischler általánosan elterjedt gyógyerejű szájvíze és fogporának.

Levélbeli megrendelések postai utánvét mellett a legnagyobb pontossággal eszközöltetnek; csomagolásra nagy gondot fordítanak.

Állandó látogatási jegy

A kolozsvári orsz. Történelmi-Muzeum látogatására.

91.

Érvényes 1895. évre

Egyszeri látogatási jegy.

E jegy előmutatása mellett a történelmi 1848—49-es orsz. Ereklje-Muzeum Egylet gyűjteménye 1895. év folyamán megsemlélhető.

A gyűjtemény ideiglenes helyisége: Kolozsvárt, Széchenyi-tér, Torna-vivoda épülete.

(a jegy birtokosának neve ide jegyezhető.)

92.

Érvényes 1895. évre.

Egyszeri látogatási jegy.

E jegy előmutatása mellett, a történelmi 1848—49-es orsz. Ereklje-Muzeum Egylet gyűjteménye 1895. év folyamán megsemlélhető.

A gyűjtemény ideiglenes helyisége: Kolozsvárt, Széchenyi-tér, Torna-vivoda épülete

(a jegy birtokosának neve ide jegyezhető.)

93.

Érvényes 1895. évre.

Egyszeri látogatási jegy.

E jegy előmutatása mellett, a történelmi 1848—49-es orsz. Ereklje-Muzeum Egylet gyűjteménye 1895. év folyamán megsemlélhető.

A gyűjtemény ideiglenes helyisége: Kolozsvárt, Széchenyi-tér, Torna-vivoda épülete

(a jegy birtokosának neve ide jegyezhető.)

94.

Érvényes 1895. évre.

Egyszeri látogatási jegy.

E jegy előmutatása mellett, a történelmi 1848—49-es orsz. Ereklje-Muzeum Egylet gyűjteménye 1895. év folyamán megsemlélhető

A gyűjtemény ideiglenes helyisége: Kolozsvárt, Széchenyi-tér, Torna-vivoda épülete.

(a jegy birtokosának neve ide jegyezhető.)

95.

Érvényes 1895. évre

Egyszeri látogatási jegy.

E jegy előmutatása mellett, a történelmi 1848—49-es orsz. Ereklje-Muzeum Egylet gyűjteménye 1895. év folyamán megsemlélhető.

A gyűjtemény ideiglenes helyisége: Kolozsvárt, Széchenyi-tér, Torna-vivoda épülete.

(a jegy birtokosának neve ide jegyezhető.)

96.

Érvényes 1895. évre.

Egyszeri látogatási jegy.

E jegy előmutatása mellett, a történelmi 1848—49-es orsz. Ereklje-Muzeum Egylet gyűjteménye 1895 év folyamán megsemlélhető.

A gyűjtemény ideiglenes helyisége: Kolozsvárt, Széchenyi-tér, Torna-vivoda épülete.

(a jegy birtokosának neve ide jegyezhető.)

97.

Érvényes 1895. évre.

Egyszeri látogatási jegy.

E jegy előmutatása mellett, a történelmi 1848—49-es orsz. Ereklje-Muzeum Egylet gyűjteménye 1895. év folyamán megsemlélhető.

A gyűjtemény ideiglenes helyisége: Kolozsvárt, Széchenyi-tér, Torna-vivoda épülete.

(a jegy birtokosának neve ide jegyezhető.)

98.

Érvényes 1895. évre.

Egyszeri látogatási jegy.

E jegy előmutatása mellett, a történelmi 1848—49-es orsz. Ereklje-Muzeum Egylet gyűjteménye 1895. év folyamán megsemlélhető.

A gyűjtemény ideiglenes helye: Kolozsvár, Széchenyi-tér, Torna-vivoda épülete.

(a jegy birtokosának neve ide jegyezhető.)

99.

Érvényes 1895. évre.

Egyszeri látogatási jegy.

E jegy előmutatása mellett, a történelmi 1848—49-es orsz. Ereklje-Muzeum Egylet gyűjteménye 1895 év folyamán megsemlélhető.

A gyűjtemény ideiglenes helyisége: Kolozsvárt, Széchenyi-tér, Torna vivoda épülete.

(a jegy birtokosának neve ide jegyezhető.)

100.

Érvényes 1895. évre.

Egyszeri látogatási jegy.

E jegy előmutatása mellett, a történelmi 1848—49-es orsz. Ereklje-Muzeum Egylet gyűjteménye 1895. év folyamán megsemlélhető.

A gyűjtemény ideiglenes helyisége: Kolozsvárt, Széchenyi-tér, Torna-vivoda épülete.

(a jegy birtokosának neve ide jegyezhető.)

A jegyek innen lementeszendők.

